

Előfizetési díj.

Vidékekre postán vagy helyben házhoz hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órá helyben	1 „
Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogad- atunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Belkirály-utca szeglet trencsini-vár 7. szám hová a lap szel-
lemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjazatnak.

Készíratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetés-
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET“

politikai és közgazd. napilap

1874. második fél évi folyamára.

„KELET“ előfizetési ára:

Egy évre	12 frt
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.Az előfizetési pénzek, legzélszerűbben pos-
tai utalvánnyal kiadó Stein János könyv-
kereskedéséhez küldendők.Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteltepéldánnyal szolgálunk.

A „KELET“ kiadóhivatala.

József főherczeg Marosvásárhelyt.

Marosvásárhely, 1874. okt. 5.

A népszerű herczeg, a magyar honvédség bál-
ványozott főparancsnoka városunkban is a legéle-
kebb figyelem és előzetkenység tárgya, kivált miután
közöttünk való megjelenése a dicső honvéd névvel áll
összeköttetésben, s azon legfelsőbb elismerés, melyet
honvédségünk ez idei gyakorlataival kivívott, bizony-
nyal jórészt épen ő fenségé buzgalmának, tapintatá-
nak, lelkesítő lelkes magatartásának köszönheti
eredetét.Főherczegünk megérkezésekor ugyan megsza-
badult a szokott ovatióktól, egy nappal korábban
jövén meg az előleges értesítéseknek, úgy hogy a
vasutról leszálltakor alig néhány utas vette észre,
hogy a deli huszár tiszt, ki az udvari kocsi-
kiszáll, a főhadur után az első magyar katona.
Alig futott azonban szét híre városunkban, hogy „ő
itt van,“ a házak nemzeti színű zászlószárnyakat
öltöttek s midőn ő fensége, kiazonnal a hadgyakor-
latok színhelyére sietett, a városba visszatért: már
külsőleg is tapasztalhatta, hogy itt szerető nép kö-
rében van.

„KELET“ TÁRCZAJA.

A tanár.

Regény.

Irta: Currer Bell,

Eyre Jane, Shirley stb. szerzője.

Huszonegyedik fejezet.

(Folytatás.)

Egyik délután Warthon asszony egy párisi höl-
gyet hozott be hozzám, megítélendő, ha eléggé tisz-
ta francia kiejtéssel bírok-e, s hogy alaposan ér-
tem-e a nyelvet? az eredmény mindebből az lett,
ogy ők is azt mondták, hogy igen helyes azon
ívánásgom és óhajom, hogy más valamivel is fog-
alkozzam, mint csak csipke-kijavítással s azon el-
atározásukát fejezték ki — alkalmasint a jó han-
ulat következtében, melybe anyát és leányt a be-
szélezendő házasság hozta, de részint, mert ugy-
létzik, természetöknél fogva jó indulatu szives eme-
rek — hogy párfogásuk alá vesznék; egy napon
is vittek magokkal D. . . asszonyhoz, ki igazga-
tónéja a legelső angol nőnevelőnek Brüsszelben. Ugy-
létzik, épen szüksége volt egy francia nőreintézeté-
ben, ki oktatást adjon a francia nyelven való fogal-
mazás, földrajz, történelem és nyelvtanból. Warthon
asszony nagyon melegen ajánlott a főnöknének; s
intán két kisebb leánya az intézetben tanul, párt-
gása nagy nyomattal birt arra, hogy elnyerjem
helyet. El lön határozva, hogy napjában hat órát
ltsék ott, (mert szerencsére azt nem kívánták meg,
gy benn lakjam az intézetben; igen sajnáltam

Másnap, vasárnap, az isteni tisztelet, tisztel-
gések és nyugalom napja volt. O fensége a király
legmagasabb névnapjának ünnepén teljes díszben
folyt le az isteni tisztelet, melyben József főherczeg
és az összes tisztikar, a polgári és egyházi testüle-
tek is részt vőnek.

Délután a várostól egy negyed órára fekvőál-
landó tábor-helyen központosult az általános figye-
lem. Szabó János derék alezredesünk és zászló-alj
parancsnokunk az érdem e kis mérvű Chalons ily
megteremtésében, az előirányzott összegnek nem is
egészen felével állítván elő a szilárdan készült ba-
rack-sorokat, melyekben mintegy négy ezernyi le-
gényiség, az összes tiszti személyzet sat. helyet fog-
lalhat, külön kaszinói, vendéglői sat. helyiséggel,
szóval egész tábori készlettel. Főntartjuk magunk-
nak a kedves kötelességet a sürgő katonai-élet e
színhelyéről bővebben szólhatni, most csak egysze-
rűen regisztrálván a vig cigány-zene mellett pezsgő
életet, melyet tegnap délután e barackok láttanak,
természetesen a lassu magyar, meg pergő-toborzó
sem maradhatván el a mulatságból, melynek a fő-
herczeg és a város intelligenciájának jó része is ke-
délyes szemlélője volt.

Ma már kora reggel ismét a gyakorlatok vet-
ték honvédeinket igénybe s e gyakorlatok annyival
nagyobb jelentőséget nyertek, hogy már nem csak a
fenség, hanem a magyar honvédelmi miniszter Sze-
nde Béla is szemlélője volt. A gyakorlat hadtani
móltatását avatottabb kezekre bízva: itt csak any-
nyit, hogy mind a főherczeg, mind a miniszter meg-
elégedésüket nyilváníták s szinte lehetett a két ka-
tona arcáról, a gyakorlat utáni bevonulás alkalmá-
val olvasni: „csak előre fiúk!“

E bevonulás maga is szép látványt nyújtott s
lehetetlen, hogy a magyar szív fennebb ne dobogott
volna, midőn a főherczeg az összes csapatokat: hon-
véd gyalogság (mintegy 4000), egy üteg sorhadi
ágyu, egy üteg honvéd szórólöveg és a deli huszárság
hosszu vonalait a sorhadi zenekar harsogása mellett
maga előtt ellépteti.

A fiúk elevenek, fiatal tűz és kedv ragyog
arcukon, s látszik rajtuk, hogy midőn József előtt
elléptetnek, büszkén néznek rá, vezérükre.

Este aztán a polgárság vette át a szót a ka-
tonáktól: rendkívül fényes fáklyás-zenével tisztele-
gven a fenség lakása előtt. Aligha Várhely térs pi-
acza ily néptömeget s ennyi fáklyát valaha látott s
midőn derék s diadalmas dalárdánk, a Rákóczy-in-
duló elhangzása után, a Hymnusz elzengé s pol-
gármesterünk üdvözlő beszédét mondá: a fenharsogó
éljen riadal visszhangjai a város távol házasaiba is
hangosan ütdöött s verődött vissza. De mindez hagy-

volna elhagyni mostani kis lakásomat) és ezért D.
asszony évenként fog nekem adni ezer kétszáz
frankot.

Ebből láthatja ön, hogy most gazdag vagyok,
gazdagabb csaknem, mint minőnek reményltem va-
laha lenni: nagy hálával ismerem ezt el, különösen,
mivel szemeim a finom csipkéken való folytonos
munkától kezdtek nagyon szenvedni és már kezdtem
nagyon kifáradni, hogy minden éjjel oly későig kel-
le fenülnöm a nélkül, hogy időm maradjon valamit
olvasni vagy tanulni. Félttem, hogy végre is beteggé
leszek s nem folytathatom tovább a megszokott mód
szerint beszélgetés keretemet. E féltelmem nagyságt
el van már osztva s valóban higgye el uram, na-
gyon hálás vagyok ezért a gondviselésnek s csaknem
szükségét érzem, szerencsémről oly valakivel beszél-
ni, kinek szíve elég jó és mélyen érző arra, hogy
mások örömeiből magának is gyönyört merítsen. Ez
okon nem birtam ellentállani a kísértésnek, hogy
őnek írjak; úgy következtettem, hogy ha nekem
kellemes foglalkozás ennek leírása, őnek sem lesz
épen nagyon nehezére — habár kissé unalmas is —
elolvasása.

Kérem ne nehezteljen ön a sok kitérés és az
irály kevésse választékoságáért, kifejezéseimben s
biggye el, hogy maradok önnek

Örökön tisztelő tanítványa

Henry F. E.

E levél átoltatása után néhány perczig gondo-
latokba mélyedtem, annak tartalma felett — hogy
kellemes érzéseket okozott az, vagy nem, arra ké-
sőbb térek rá — s aztán a másik levelet vettem
kezembe. Az írás ismeretlen volt előttem — apró,
meglehetősen csinos betűk, sem nem férfias, sem épen
egészen női vonásokkal; a pecsétsen czimer volt lát-
ható, de minek nyomán csak annyi volt világos
előttem, hogy nem a Seecombe család pecsétje, kö-
vetkezőleg ez irat nem jöhet az én két csaknem
elfeledett s mindenestre engem egészen elfeledő
nagyurú rokonomtól. De hát kitől jöhet? hirtelen

ján! A lelkesedés tető-pontját akkor érte el, midőn
a főherczeg érczes, csengő hangján, tiszta magyar
zamatú beszéddel szólott az orjási néptömeghez.

„Midőn néhány évvel ezelőtt — mondá ő fén-
sége — körül-belől e város köreiben megjelenék:
csak ígéreteket teheték a honvédség intézménye fe-
lől. Már akkor is azonban bizalommal tekinték a hon-
védség jövője elé, mert tudtam, hogy a felséges ki-
rály és a nemzet akarata biztosítja a sikert. Most,
már eredményeket tudunk bemutatni és én ezeket, a
tetteket, és nem a szavakat íszeretem. S örömmre
szolgál, hogy ez eredményeket a mellettem álló, ma-
gyar honvédelmi miniszter, Szende Béla, társaságában
mutathatom be (Éljen!) mert ő és én egymással ke-
zet-fogva vihetjük ki csak, hogy valamennyi ténye-
ző felhasználásával sikerre vezethessük szeretett in-
tézményünket a király és haza s a nemzet ezredéves
mulijához méltóan. A siker, melyet már is elérünk,
biztató; de mi itt meg nem állunk, mert mi halad-
ni akarunk s ezt, a tisztség és derék legénység buz-
galmaival el is érjük. Munkánk nem nehéz. A mi
fegyvereink nem a közönséges katona fegyverei. A mi
fegyverünk a magyar hazafi lelkesedés, hogy a
székely bércektől le az Adriáig dicsőség, a régi
honvéd dicsőség kísérvé azokat! Elismeréssel fogadom
e derék székely város szívélves ragaszkodását a ki-
rályhoz, személyemhez és honvédségünkhöz, mely,
hogy a hozzá fűzött várakozásnak mindig megfelel-
jen: adja az ég!“

A többszörös éljenektől megszakított lelkes be-
széd, melyet egyszeri hallásra itt csak halvány má-
solatban valék képes visszaadni, leirhatatlan lelkesé-
dést keltett s dalárdánk csak nagy későre juthatott
hozzá, hogy gyújtó tűz székely harcudalába kezd-
hessen.

A fenlobogó fáklya-lángok füstje elszállt, de a
lelkesítő meleg, mely szívünket e perczen eltölté,
még sokáig él s büszkén emlékezünk e napra, midőn
szeretett főherczegünket körünkben látva, egészen a
magunkénak nevezhetők.

De ő nem csak miénk: ő az egész nemzeté,
kinek Isten őt sokáig megtartsa!

Hadgyakorlataink holnap érik végüket, a fő-
herczeg s a más vidékekről ide sereglett zászlóalj-
e hó 8-dikán oszlnak szét.

A vallás Darwin századában.

II.

□ Nyilvánvaló, hogy minden lépés, a mit
a természettudományok a jeleztük uton előre
tettek, a vallásra nézve visszaesés vala.

levettem a borítékot a levélről; tartalma ekként
honzott.

„A világon legkisebb kétségem sincs, hogy
maga abban a pizsok Flandriában nagyon jól talál-
ja magát s jó egészséggel örvend, miután alkalmá-
sint a jól megkent ország szírián élődik, épen a
mint valami fekete szőrű, szurtos színű, hosszú orru
zsidó ülne Egyiptom húsfosztásai mellett, egy gug-
gol ott, hasonlóan a Lévi [nemzettség valamely el-
vetemadett fiához, a szentséges rézüstök előtt, néha-
néha egy szentséges villával kotorászva benne, a
zsíros húslétegerből kihalszván magának legkövé-
rebb részét valamely négy lábú s mellének leghuso-
sabbját a két lábú áldozatoknak.

Én tudom, hogy így van, miután soha senki-
nek nem ir Angliába. Maga háládatlan kutya. Én
ajánlatom hathatósága által helyet szerzek magá-
nak, hol él most jól, mint a disznó a rozsbán, és
ezért, egyetlen hálás szó vagy bár tettemnek elis-
merése sem volt jutalmam.

De most jövék, hogy meglátogassam s némi
csekély fogalmat alkothat magának főuri lomha eszé-
vel arról az erkölcsi ütlegről, melyet utitáskámba
bepakolva viszek magammal számára, hogy megér-
kezésem után azonnal ki is osszam hátára.

Különb tudom minden viselt dolgait, érte-
sülve vagyok körülményei felől s épen most olvas-
tam Brown utolsó leveléből, hogy azon a ponton áll,
hogy nagyon előnyös házasságot tegyen, egy kis szűk
mellű belga iskolamesternével — valami Zenobia —
vagy hogy is hívják — nevezetű delhölgygel: Sza-
bad lesz-e nekem is meglátnom őt, ha oda át
leszek?

És arra el lehet készülni, hogy ha izlésem
szerintinek fogom őt találni, vagy pénzügyi tekin-
tetben érdemes lesz a fáradságra, egyenesen lecsa-
pok a magasból s éles fogainak daczára elragadom
a prédát orra elől.

Hanem a kurla vastagokat nem szeretem s
Brown pedig azt írja, hogy szépe kicsiny és erőtel-
jes — annál jobban illik egy olyan vékony drót-
termetű, kicézett kinezűű áczkóhoz, mint maga,

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annál
több 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvez-
ményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Becsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyilttéri cikkeik

garmond sora után 25 kr. fizetendő

Strauss constatirozza, is a vallásnak határo-
zott hanyatlását korunkban. Mert „számos oly
dolog, mi régibb művelődési fokokon az em-
berre vallásilag hatott, mióta törvényszerű
természeti összefüggésben léteznek ismertett
fól, a jámbor érzetet csak közvetve és igen
gyöngén érinti,“ a miből következtethetni,
hogy a törvényszerű természeti összefüggés is-
meretének tovább fejlődésével a vallásos érzet
felköltése mind gyöngébb s végre egészen
megszűnik. Mert haladjon is bár bizonyos te-
kintetben párhuzamosan a vallás és a szellemi
művelődés, ez csak addig történik, míg a né-
pek művelődése főleg a képzelőtehetség kere-
tében marad; mihelyt értelem-művelődés
lesz s különösen mihelyt a természetnek és
törvényeinek megfigyelése által nyer közvetítést,
ellentét fejlődik ki, mely a vallást mindinkább
korlátok közé szorítja. A vallás tere az emberi
lélekben hasonlít a rézbőrűekhez Amerikában,
a mely — akár miként sajnáljuk vagy kár-
hoztassuk is, a fehérbőrű szomszédok által év-
ről évre szűkebbé tétetik, s elvégre teljesen
el leend sajátítva. *) Ez sorsa a vallásnak is
— azok legtöbbjének nézete szerint, kik a
természettudományokkal foglalkoznak.

A kegyvesztés, melyben a jelenkor a val-
lást részelteti, fokozottabb mérvben sujtja
még az egyházat, mint a vallásnak az emberi
közösségben való ápolóját. Az egyház a kor-
szellemre nézve egy nemét képezi a nyilvános
kellemetlenségnek. Az állam és egyház abszolút
elválasztásának óhaja, melyben a szabadelvűek
nagy többségének egyik axiómája nyírn kifeje-
zést, egyéb okok mellett sokaknál azon igye-
kezetből eredt, hogy valami kellemelient a
lehetőleg távol tartsanak maguktól vala-
mi gyűlöletet, kizsorisztanak a közéletből,
azon reményben, hogy az elszigetelés azt
mindinkább elszáritandja. Tagadhatná-e va-
laki azt, hogy minden egyház-ügy iránt na-
gyobb és egészen a legszűkebb közöny ural-
kodik? Midőn Strauss szemlét tartott azok fö-
lött, a kik hozzá hasonlóan az egyházat csak
ifjúkori emlékeikből vagy kellemetlenségekből
ismerik, legonak találta számukat. Ki meg-
átlag templomban most? A főaristocratia, igen
csekély része a polgárságnak, a nők meglehe-
tős számmal, a mivelt s gondolkozó férfiak
közül igen kevesen, a demokraták s munkások

*) Strauss: Der alte und der neue Glaube,
138 l.

Csak jól vigyázzon s legyen résen, mert nem
tudhatja óráját, perczét, hogy mikor lépik be az ön
— (nem akarok szentségtörést elkövetni azért nem
írok semmit e helyre.)

Öszinte szolgája

Hunsdeni Hunsden York.

„Hm“ gondolám magamban s mielőtt letet-
tem volna a levelet kezeimből, még egy pillantást
veték a finom csinos kis írásra, mely legkevésbé
sem volt hasonló valamely üzletember, de még más
férfikéz vonásához sem s egyedül Hunsdenhez volt
mélto.

Sokat beszéltek már a jellem- és kézirat kö-
zött létező rokonságról: volt-e itt rokonság? vissza-
hívtam emlékembe a levélről különleges arca-
t bizonyos vonásokat, melyeket inkább gyanítottam,
mint bizonyosan tudtam, hogy léteznek természeté-
ben s azt feleltem magamnak, hogy „igen nagy.“

Hunsden tehát Brüsszelbe fog jönni s még pe-
dig azt sem tudom, mely perczben; tele azon re-
ményekkel s kilátással érkezik, hogy engem a bol-
dagság legmagasabb fokán talál fel s azon a pon-
ton, hogy megházasodjam a puha fészekbe jutva, egy
gyöngédszerető, kis gömbölyű nő oldalán pihenjek
meg, kényelemben töltvén napjaimat.

„Valóban szerencsét kívánhatok neki — gon-
dolám — a képlet hűségéhez, melyet maga elé raj-
zolt. Vajjon mit fog hozzá szólani, midőn egy pár
jól táplált turbékoló gerleze helyett, kiket rózsala-
gasban vélt feltalálni, egy sovány magános keselyű-
re fog bukkanni, ki társ és hajlék nélkül áll a bze-
gényiség kopár szikláján? Oh átok! Csak hád jöj-
jn s nevéssen a hír és valóság közti különbség felett.
Ha maga az ördög volna is, a helyett, hogy csak
hasonlítson hozzá, még sem alázta meg magam
annyira, hogy kitérjek utjából, vagy mosoly és tré-
fa által igyekezzem gyönyörének élet megtompítani.

(Folytatása következik.)

